

Sufinansiran od strane
Zdravstvenog
programa Evropske
unije

AHEAD

**ACTION FOR HEALTH AND EQUITY
ADDRESSING MEDICAL DESERTS**

D2.6 Brošura na kraju projekta

D2.6 Brošura na kraju projekta

Broj ugovora o grantu

101018371

AHEAD

Akcija za zdravlje i jednakost - Postavljanje pitanja medicinskih pustinja

Identifikator konkursa	HP-PJ-2020-2		
Tema	PJ-01-2020-2 Podrška reformama u oblasti zdravstvene radne snage - Inicijative o medicinskim pustinjama (Zaglavlje 1.2.1.1 AWP 2020)		
Početak	01.04.2021.	Trajanje, meseci	26

Datum:

31.05.2023.

Sufinansiran od strane Zdravstvenog programa Evropske unije

Sadržaj ovog dokumenta predstavlja isključivo stavove autora i njihova je isključiva odgovornost; ne može se smatrati da odražava stavove Evropske komisije i/ili Evropske zdravstvene i digitalne izvršne agencije (European Health and Digital Executive Agency - HaDEA) ili bilo kog drugog tela Evropske unije. Evropska komisija i Agencija ne prihvataju bilo kakvu odgovornost za korišćenje ovde sadržanih informacija.

AHEAD

ACTION FOR HEALTH AND EQUITY
ADDRESSING MEDICAL DESERTS

BROŠURA NA KRAJU PROJEKTA

Pregled rezultata i dostignuća Akcije za zdravlje i
jednakost: partnerstvo za postavljanje pitanja i rešavanje
medicinskih pustinja (AHEAD)

April 2021. – Maj 2023.

Sadržaj

<u>Uvod</u>	1
<u>Istorijat</u>	1
<u>O timu</u>	1
<u>Naše aktivnosti</u>	3
<u>Poziv na akciju</u>	4
<u>Naši rezultati i alati</u>	5
<u>Dijagnostički alat za medicinske pustinje</u>	5
<u>Izveštaji o istraživanju po zemljama</u>	6
<u>Evropski sažetak istraživanje</u>	6
<u>Definicija: šta su medicinske pustinje?</u>	7
<u>Metodologija participativne izgradnje konsenzusa</u>	7
<u>Rešenja politika</u>	8
<u>Bilteni i Mreža medicinskih pustinja</u>	8
<u>Onlajn platforme</u>	9
<u>Događaji na evropskom nivou: stvaranje političkog zamaha</u>	9
<u>Politički dijalog sa poslanicima Evropskog parlamenta u Evropskom parlamentu: naš poziv na akciju za hitno pokretanje pitanja medicinskih pustinja</u>	9
<u>Supotpisivanje Bukureštanske deklaracije o radnoj snazi za zdravstvo i negu na SZO-Euro</u>	11
<u>Panel rasprava Evropskog instituta za zdravlje i održivi razvoj (EIHSD) u Evropskom parlamentu</u>	13
<u>Razmena ideja i pronalaženje saveznika sa Zdravstvenom mrežom Jugoistočne Evrope (SEEHN)</u>	14
<u>Razmena znanja</u>	14
<u>AHEAD vebinari</u>	14
<u>Rasprava o identifikaciji medicinskih pustinja na konferenciji OASES</u>	17
<u>Predstavljanje naših istraživanja na 15. Evropskoj konferenciji o javnom zdravlju</u>	17
<u>Predstavljanje našeg projekta na skupu COPASAH-Evropa u Beogradu</u>	18
<u>Deljenje naših nalaza o identifikaciji medicinskih pustinja na konferenciji Evropskog udruženja za zdravstveni menadžment (EHMA)</u>	19
<u>Razmena znanja sa Evropskim klasterom projekata o zdravstvenoj radnoj snazi</u>	19
<u>Prisustvo medija</u>	20
<u>Italijanski mediji</u>	21
<u>Srpski mediji</u>	21
<u>Rumunski mediji</u>	21
<u>Moldavski mediji</u>	21
<u>Holandski mediji</u>	21
<u>Zahvalnica našim saveznicima i svima koji su nas podržali</u>	21

Uvod

Projekat Akcija za zdravlje i jednakost: postavljanje pitanja medicinskih pustinja (AHEAD) (april 2021. – maj 2023.) ima za cilj smanjenje zdravstvenih nejednakosti putem suočavanja sa izazovom medicinskih pustinja i medicinske dezertifikacije u Evropi. Naš cilj je da postignemo bolji pristup zdravstvenim uslugama, posebno u oblastima sa nedostatkom usluga, i ravnopravniji pristup dovoljnom broju obučanih i motivisanih zdravstvenih radnika, počevši od zemalja uključenih u projekat: Italije, Moldavije, Holandije, Rumunije i Srbije. Cilj nam je da to uradimo izgradnjom znanja, podsticanjem (digitalnih) inovacija u pružanju zdravstvenih usluga i primenom participativnog pristupa u kreiranju politike javnog zdravlja.

Istorijat

Evropski regionalni dispariteti u zdravstvenoj zaštiti sve više privlače pažnju Evropske unije i Evropske regionalne kancelarije Svetske zdravstvene organizacije. Zdravstveni sistemi raznih evropskih zemalja postaju preopterećeni, zbog demografske i epidemiološke tranzicije: starenje stanovništva u kombinaciji sa porastom hroničnih bolesti i višestrukih morbiditeta koji zahtevaju dugotrajnu negu. Štaviše, sama zdravstvena radna snaga stari, što dovodi do talasa penzionisanja zdravstvenog osoblja, a to povećava pritisak na zdravstvenu radnu snagu. Ovi izazovi se javljaju u kontekstu upornih budžetskih ograničenja i finansijskih rezova koji otežavaju šire migracione obrasce i uzrokuju ozbiljan nedostatak zdravstvene radne snage.

O timu

AHEAD tim se sastoji od šest organizacija sa sedištem u Italiji, Moldaviji, Holandiji, Rumuniji i Srbiji:

- [Cittadinanzattiva](#) (Italija)
- [National School of Public Health Management](#) (Republika Moldavija)
- [VU Athena Institute](#) (Holandija)
- [Wemos](#) (Holandija) – vodeća organizacija
- [Center for Health Policies and Services](#) (Rumunija)
- [Media Education Centre](#) (Srbija)

Naše organizacije okupljaju učesnike koji poseduju decenije stručnosti u oblasti zdravstva i politike zdravstvene radne snage i iskustva u istraživanju, uključujući participativne metodologije, komunikaciju i medije, društvenu odgovornost, učešće građana i savete o politici.

Zemlje učesnice projekta AHEAD u kojima se nalaze AHEAD partneri i gde smo mi realizovali naše aktivnosti.

Za dodatne informacije o AHEAD timu posetite [ovu stranu](#).

Naše aktivnosti

Tokom projekta AHEAD, razmenili smo znanje i dokaze o medicinskim pustinjama, mogućim političkim rešenjima u zavisnosti od konteksta i praktičnim alatima za kreatore politike i istraživače. Verujemo da će kreatori politike biti inspirisani da preuzmu aktivnost kada ne samo budu **svesni** potrebe da se pozabave medicinskim pustinjama kako bi se obezbedio pravičan pristup zdravstvenim uslugama, već kada budu imali i **saznanja** o održivim, uglavnom prihvaćenim rešenjima politika za borbu protiv medicinske dezertifikacije. Naše aktivnosti su bile usmerene na tri specifična cilja:

- **Generisanje dokaza**, kroz npr. pregled literature, studije slučaja i intervju sa ključnim informatorima i diskusije u fokus grupama.
- **Izgradnju konsenzusa**, kroz participativne radionice za izgradnju konsenzusa sa relevantnim zainteresovanim stranama u zemljama AHEAD projekta

- **Raspravu o opcijama politika**, kroz npr. dijaloge o politikama, okrugle stolove i političke dijaloge, uključujući događaj sa poslanicima Evropskog parlamenta u Evropskom parlamentu u Briselu.

Poziv na akciju

Posle dve godine, naš rad i aktivnosti – tj. naše istraživanje, participativne radionice za izgradnju konsenzusa i diskusije za okruglim stolom – kulminirali su pozivom svim uključenim akterima na akciju. Pokretanje pitanja medicinskih pustinja i krize zdravstvene radne snage u Evropi je **zajednička briga i zajednička odgovornost**. Od velikog broja različitih aktera se zahteva da blisko sarađuju i **deluju sada da se bore** protiv medicinske dezertifikacije. Ovaj poziv na akciju bio je otvoren za fino podešavanje i odobrenje do kraja projekta (31. maja 2023), nakon čega je finalizovan i ponovo podeljen javnosti kao konačna verzija.

Naš događaj dijaloga o politikama ‘Postavljanje pitanja medicinskih pustinja in Europe: a Poziv na akciju’ sa poslanicima Evropskog parlamenta u Evropskom parlamentu u Briselu, 27. aprila 2023. Više informacija o događaju potražite u navedenom dokumentu.

Naši rezultati i alati

Dijagnostički alat za medicinske pustinje

Jedna od jedinstvenih privlačnih tačaka našeg projekta je interaktivni alat za mapiranje po zemljama koji čini vidljivima indikatore koji se odnose na različite aspekte medicinske dezertifikacije: naš alat za dijagnostiku medicinskih pustinja (MDDT). Možete saznati više o tome ako pogledate naše [video slajdove o alatu](#).

Alat smo razvili na osnovu nalaza našeg istraživanja. Ovo istraživanje smo sproveli u zemljama projekta prateći našu kontekstualizovanu [metodologiju istraživanja](#).

Naši rezultati istraživanja doveli su do razvoja sledećeg:

1. Medicinske [definicije](#) dezertifikacije.
2. [Metodologije izračunavanja indeksa](#) medicinske dezertifikacije
3. Interaktivne mape za identifikaciju studija slučaja i posmatranje procesa medicinske dezertifikacije u [Italiji](#), [Moldaviji](#), [Holandiji](#), [Rumuniji](#) i [Srbiji](#). Ove veb stranice takođe uključuju priču o onima koji su pogođeni medicinskim pustinjama (možete ih pronaći klikom na linkove).

Pored toga, u nastavku možete pronaći i rezultate istraživanja:

Opšti indikatori za zemlje, da se postavi širi kontekst

1. [Italija](#)
2. [Moldavija](#)
3. [Holandija](#)
4. [Rumunija](#)
5. [Srbija](#)

Razgovori o dosadašnjem napretku tokom našeg prvog sastanka licem u lice kao konzorcijuma u kancelariji Wemosu u Amsterdamu u septembru 2022. godine

Izveštaji o istraživanju po zemljama

Važan cilj našeg projekta bio je razumevanje različitih manifestacija medicinskih pustinja u različitim kontekstima projektne zemlje. Mada zemlje AHEAD (Italija, Moldavija, Holandija, Rumunija i Srbija) dele zajednički izazov medicinskih pustinja, njihova veličina, priroda i uticaj se znatno razlikuju. Štaviše, osnovni uzroci ovih medicinskih pustinja su različiti i pitanja se moraju postavljati na odgovarajućim (političkim) nivoima. Važno je razumeti zajedničke elemente kao i razlike; bez takvog razumevanja nije moguće razviti delotvorna politička rešenja.

Metodologija istraživačkog rada u našoj zemlji uključivala je sledeće elemente:

- Pregled literature o medicinskim pustinjama i sličnim terminima (uopšteno i za svaku zemlju)
- Prikupljanje i analiza kvantitativnih indikatora u vezi sa medicinskim pustinjama (vizuelno prikazano po zemlji na mapama alata za dijagnostiku medicinskih pustinja (MDDT))
- Intervjui sa ključnim informatorima u zemljama
- Anketa
- Analiza medija

U toku istraživačkog procesa, timovi zemalja identifikovali su 1 do 3 oblasti studija slučaja medicinskih pustinja, o kojima su sprovedena detaljnija istraživanja, kao i diskusije u fokus grupama. Rezultati istraživanja oblasti studije slučaja takođe se ogledaju u [izveštajima za zemlje](#).

Evropski sažetak istraživanje

Takođe smo pripremili [izveštaj o istraživanju na nivou EU](#). Naš cilj je bio:

1. Razumeti manifestacije medicinskih pustinja u Evropskoj uniji u celini (i susednim zemljama), kako su one opisane i/ili definisane u (akademskoj i sivoj) literaturi.
2. Steći pregled trenutnih korektivnih akcija Evropske unije i/ili programa i/ili evropskih instrumenata koje finansira EU:
 - a) Koje politike/programi/instrumenti su trenutno na snazi (obrazloženje, uključeni akteri, izvori finansiranja, ciljevi, ishodi/rezultati)?
 - b) Koje druge (postojeće) politike se mogu primeniti kako bi se ovo pitanje bolje postavilo?

Nalazi su bili:

1. Sve u svemu, naše istraživanje je pokazalo da je širom evropskog kontinenta termin „medicinska pustinja“, ili fenomen medicinske dezertifikacije, do sada dobijao ograničenu pažnju (iako se čini da se ova pažnja u poslednje vreme povećava). Pošto konkretna definicija nije dostupna/nije operacionalizovana, razvoj politike za ublažavanje je još veći izazov. Studija je pokazala da je radna definicija AHEAD-a dobra polazna tačka za operacionalizaciju ovog koncepta, ali bi se mogla sprovesti i dalja poboljšanja. Stoga smo takođe izveli novu definiciju medicinskih pustinja (pogledajte sledeći odeljak).
2. DG Sante je pokrenuo, finansirao i stimulisao dug lanac projekata koji se bave mnogobrojnim izazovima zdravstvene radne snage (videti poglavlje 3.2.1 Izveštaja) kroz različite zdravstvene programe EU. Međutim, iako postoji „tehničko“ znanje, implementacija preporuka, održivost politika ili obezbeđivanje adekvatnog finansiranja ovih reformi, često je (i dalje) izazov u političkoj areni.

Definicija: šta su medicinske pustinje?

U početnim fazama projekta, izvršili smo pregled literature kako bismo bolje definisali koncept „medicinske dezertifikacije“. Na osnovu detaljnog pregleda naučnih studija, zaključili smo da kompleksni koncept zahteva set definicija da bi se razumela njegov višedimenzionalni aspekt. Iz pregleda literature izvukli smo radnu definiciju koja će pružiti informacije o razvoju istraživačkih alata i potvrdili ovu definiciju kroz rezultate istraživačkih alata. Ovo je naša konačna radna definicija medicinske dezertifikacije:

Medicinska pustinja je krajnja tačka složenog procesa zvanog „medicinska dezertifikacija“, koji podrazumeva kontinuiranu i sve veću nemogućnost datog stanovništva da pristupi zdravstvenim uslugama blagovremeno i kontekstualno relevantno.

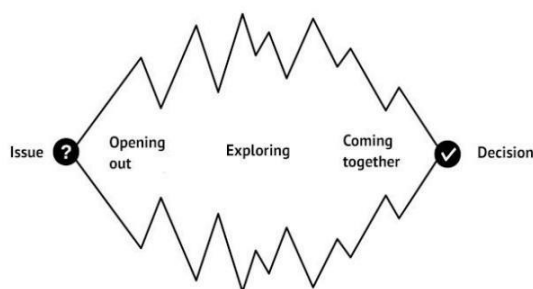
Regioni za koje postoji rizik da će postati medicinska pustinja mogu se identifikovati i zasnivati na faktorima koji se obično koriste za opisivanje tri dimenzije pristupa zdravstvenoj zaštiti, a mogu se kategorisati kao prepreke (tj. fizički pristup, društvene i političke barijere). [Ovde](#) možete pročitati više o definiciji i pratećim faktorima, kao i o tome kako istraživači koji rade na medicinskim pustinjama mogu primeniti [našu metodologiju izračunavanja indeksa](#) na sopstvena istraživanja (ciljeve) i kontekst.

Metodologija participativne izgradnje konsenzusa

Još jedna jedinstvena tačka privlačnosti AHEAD je naša [Metodologija participativne izgradnje konsenzusa](#). Iz literature je poznato da uspešna primena politike zdravstvene radne snage zahteva snažno međusektorsko upravljanje i izgradnju konsenzusa među različitim uključenim zainteresovanim stranama. Stoga smo napravili nacrt metodologije za postizanje konsenzusa, koju smo testirali i potvrdili tokom participativnih sesija za postizanje konsenzusa u zemljama projekta, kako bismo povećali šanse za uspešno postavljanje pitanja o medicinskim pustinjama. Cilj ove metodologije bio je dvostruk:

- Implementiran u zemljama projekta, doprineo je identifikaciji i razvoju praktičnih, izvodljivih i kontekstu-specifičnih [opcije politike](#), koje će podržati kreatore politike u njihovim odlukama o pitanjima zdravstvene radne snage.
- Implementirana, kontekstualizovana i evaluirana u projektnim zemljama, rezultirala je validiranom metodologijom, koju smo ugradili u [dokument sa praktičnim uputstvima](#), tako da druge organizacije i istraživači mogu primeniti istu metodologiju u svom kontekstu.

The consensus building structure (1)

1. **Introduce and clarify the issue:** introducing participants, explaining session agenda, outlining why we are looking at medical deserts, explaining why this locality has been identified as a medical desert, etc.
2. **Open out discussion:** exploring the local stakeholders' experiences of living in a medical desert. Here they can share experiences, needs and opinions without rushing into decision making.

*Struktura izgradnje konsenzusa koja je uključena u našu Metodologiju participativne izgradnje
Struktura izgradnje konsenzusa (1)*

Pitanje: Otvaranje istraživanje Usaglašavanje Odluka

1. *Predstavljanje i objašnjavanje teme: predstavljanje učesnika, objašnjenje dnevnog reda, navođenje zašto posmatramo medicinske pustinje, objašnjenje zašto je lokalacija identifikovana kao medicinska pustinja, itd.*
2. *Otvoranje diskusije: Istraživanje iskustava lokalnih aktera o života u medicinskoj pustinji. Ovde oni mogu da podele iskustva, potrebe i mišljenja bez žurbe sa donošenjem odluka.konsenzusa.*

Rešenja politika

Na osnovu participativnih sesija o izgradnji konsenzusa koje smo održali sa relevantnim zainteresovanim stranama u zemljama projekta AHEAD, došli smo do političkih rešenja za postavljanje pitanja medicinskih pustinja u zemljama projekta. Uključili smo ih u sažetke nacionalnih politika (na holandskom, engleskom, italijanskom, rumunskom i srpskom).

Bilteni i Mreža medicinskih pustinja

Još jedan važan kanal za širenje za AHEAD su naši redovni bilteni, preko kojih bi pretplatnici mogli da postanu deo [Mreže medicinskih pustinja](#). Pretplatom bi zainteresovani mogli da budu u toku sa našim projektnim aktivnostima i napretkom, nalazima istraživanja, savetima o literaturi i člancima o medicinskim pustinjama, pozivima za vebinare i događajima, kao i sa najboljim praksama za postavljanje pitanja i/ili prevenciju medicinskih pustinja, sa posebnim fokusom na Evropu.

Onlajn platforme

Drugi važni kanali za širenja AHEAD su naš glavni [vebsajt](#) projekta i kanali društvenih medija. Preko društvenih medija, a posebno [Twittera](#) (sa preko 100 pratilaca), mogli bismo brzo da dođemo do naših pratilaca i da širimo naše poruke, pozive za vebinare, snimke posle vebinara, publikacije, istovremeno

stvarajući interakciju i primamo povratne informacije od naših pratilaca. A priznajući važnost razlikovanja različitih ciljnih grupa, prisutni smo i na [LinkedIn](#), [Facebook](#) i [EU Health Policy platforma](#).

Događaji na evropskom nivou: stvaranje političkog zamaha

Tokom projekta, AHEAD partneri su bili aktivni u stvaranju zamaha i političkog pokreta za:

1. Podizanje svest i znanje o medicinskim pustinjama..
2. Korišćenje raspoloživih alata za identifikaciju i postavljanje pitanja medicinskih pustinja i izgradnju konsenzusa o politikama.
3. Davanje doprinosa razvoju dugoročne strategije za postavljanje pitanja zdravstvenih problema, u projektnim zemljama kao i u EU.

Da bismo to uradili, kontinuirano se angažujemo i učestvujemo u aktivnostima za povećanje našeg dometa, angažujući kreatore politike i uzdižući ovu temu na politički dnevni red, stvarajući zamah za akciju.

Politički dijalog sa poslanicima Evropskog parlamenta u Evropskom parlamentu: naš poziv na akciju za hitno postavljanje pitanja medicinskih pustinja

Ključni primer podizanja teme medicinskih pustinja na politički dnevni red je naš događaj dijaloga o politici u Evropskom parlamentu 27. aprila 2023. godine. Da bismo sproveli naš poziv na uključivanje više zainteresovanih strana za Prevođenje pitanja medicinskih pustinja u akciju, organizovali smo ovaj događaj, pozivajući članove Evropskog parlamenta u Evropski parlament. Bili smo oduševljeni što nas je ugostila poslanica u Evropskom parlamentu Beatris Kovasi (Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats (S&D), Italija). Naša moderatorka, novinarka Marijam Zaidi, odlično je vodila dinamične diskusije. Naš raznoliki stručni panel osvrnuo se na problem medicinskih pustinja u Evropi i istražio konkretna politička rešenja za postavljanje tog pitanja:

- Katarina Ptak-Bufkens, DG Sante
- Paolo Mičeluti, Koordinator nove Zajedničke akcije za planiranje i predviđanje zdravstvene radne snage
- Dr Džon Vin-Džons, EURIPA, Evropsko udruženje seoskih i izolovanih praktičara
- Tomas Zapata, Evropska regionalna kancelarija SZO (unapred snimljeno obraćanje)
- Dorota Tomalak, Komitet regiona
- Marina Roho de Blas, DG AGRI

Stručni panel na našem događaju dijaloga o politici u Evropskom parlamentu 27. aprila 2023. godine.

Koordinator projekta AHEAD Aysel Rahimli (Wemos – vodeća organizacija AHEAD) postavio je osnovu naglašavajući glavne nalaze i inovativne rezultate našeg projekta, kao što su Dijagnostički alat za medicinske pustinje i Metodologija izgradnje konsenzusa uz učešće.

Aysel Rahimli, koordinator projekta AHEAD u Wemosu (vodeća organizacija AHEAD), postavlja osnovu i predstavlja naš poziv na akciju panelu u Evropskom parlamentu 27. aprila 2023. godine.

Diskusije su bile dinamične, a panel se složio da je sada vreme da se postave pitanja medicinskim pustinjama. Rešenja bi stoga bila višestruka. Na primer, dr Džon Vin-Džons (EURIPA, Evropsko

udruženje seoskih i izolovanih praktičara) je izjavio da se treba pozabaviti takozvanim „urbanim narcizmom“ i da je važno da politike takođe doprinesu tome da medicina na selu postane privlačna. Voditeljica projekta AHEAD, Korin Hinlopen (globalni zagovornik zdravlja u Wemosu), zatvorila je događaj inspirativnim završnim rečima, naglašavajući da je zamah za konkretnu akciju definitivno stigao. Završetak projekta AHEAD stoga ne znači da je ova tema zatvorena, već je početak (ili kako je to ona nazvala 'zapeta, a ne tačka').

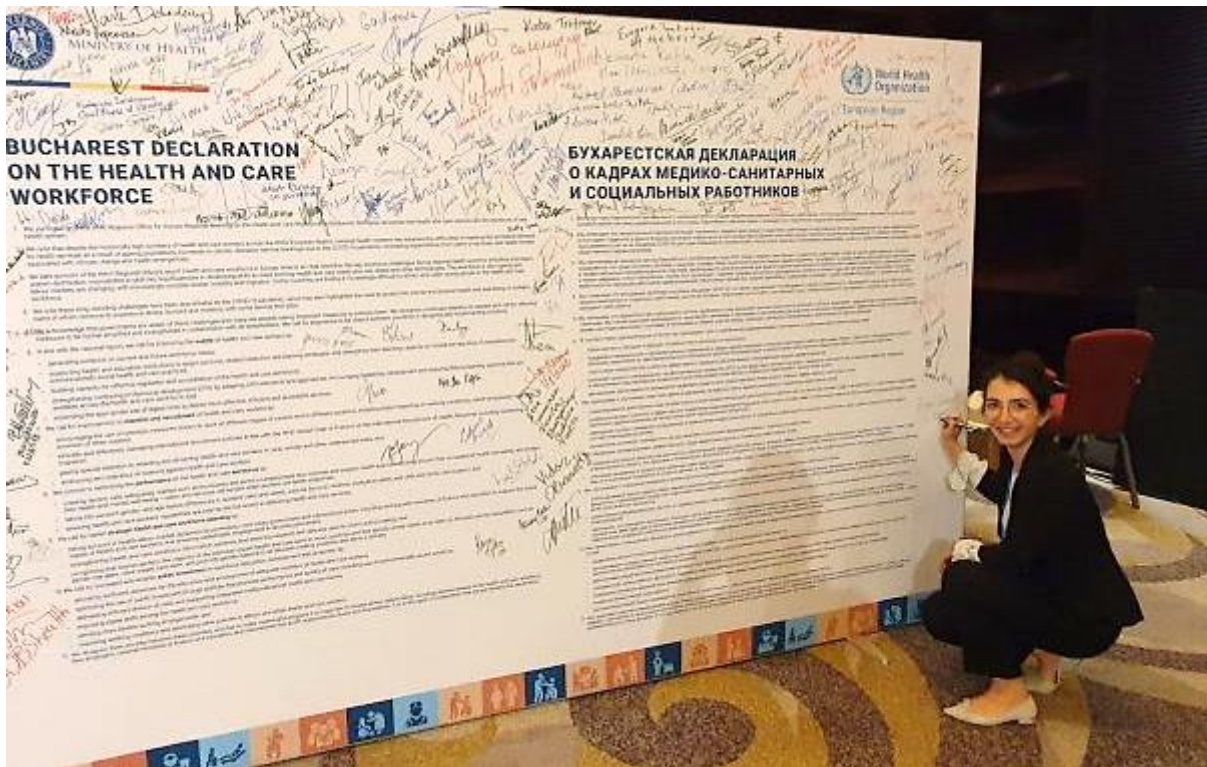

Korin Hinlopen, globalni zagovornik zdravlja u Wemosu i vođa projekta AHEAD, predstavlja naše završne reči panelu u Evropskom parlamentu u aprilu 2023. godine.

Pre i posle događaja, napravili smo nekoliko komunikacionih materijala: već pomenuti [Poziv na akciju](#), [poziv za štampu](#), [uvodni članak o događaju](#) i medicinske pustinje na Health Europa, i kratak intervju sa Korin Hinlopen. Štaviše, događaj je prenošen uživo, a Health Europa je napravila kratku kompilaciju video zapisa događaja, koji uključuje isečak Aisel Rahimli (koordinator projekta AHEAD u Wemosu) koji predstavlja naš poziv na akciju. Događaj je prenošen uživo, a snimak se može [pogledati ovde](#).

Supotpisivanje Bukureštanske deklaracije o radnoj snazi za zdravstvo i negu na SZO-Euro

Dana 22. marta 2022. godine, države članice Svetske zdravstvene organizacije i drugi zdravstveni akteri usvojili su i potpisali Bukureštansku deklaraciju o radnoj snazi za zdravstvo i negu u Bukureštu, Rumunija. On je označio posvećenost vlada, profesionalnih udruženja, istraživačkih institucija, sindikata, organizacija civilnog društva i mnogih drugih da rade zajedno na poboljšanju ponude radne snage za zdravstvo i negu, poboljšanju njihovog zadržavanja i zapošljavanja i optimizaciji njihovog učinka. Kao nedržavni akter u zvaničnim odnosima sa Evropskim regionalnim komitetom SZO, [Wemos \(vodeća organizacija AHEAD\)](#) – koju su predstavljali koordinator projekta AHEAD Aisel Rahimli i vođa projekta Korin Hinlopen – imao je priliku da [pomogne u oblikovanju i supotpíše deklaraciju](#). Ambicije i aspiracije iz Bukureštanske deklaracije biće integrisane u Okvir za akciju koji će biti usvojen tokom 73. sastanka Evropskog regionalnog komiteta u oktobru 2023. koji će se održati u Astani, Kazahstan.

Koordinator projekta AHEAD Aisel Rahimli potpisuje Bukureštansku deklaraciju o radnoj snazi za zdravlje i negu na sastanku SZO-Euro u martu 2022. godine u Bukureštu, Rumunija.

Pored toga, AHEAD je posebno pomenut tokom jedne od panel sesija o medicinskoj dezertifikaciji u regionu, pri čemu je jedna od panelistkinja - Katarina Ptak-Bufkens iz Generalnog direktorata Sante Evropske komisije - podelila naše opcije politike po zemljama i istakla uspeh naših aktivnosti .

Voditelj projekta AHEAD Korin Hinlopen potpisuje Bukureštansku deklaraciju o zdravstvenoj i zdravstvenoj radnoj snazi na sastanku SZO-Euro u martu 2022. u Bukureštu, Rumunija.

Panel rasprava Evropskog instituta za zdravlje i održivi razvoj (EIHSD) u Evropskom parlamentu

Naš događaj u Evropskom parlamentu u aprilu nije bio prvi put da se AHEAD predstavlja u Evropskom parlamentu. Pozvani smo 30. novembra 2022. godine na hibridnu panel diskusiju „[Moglo bi se postaviti pitanje izazova sa kojima se suočava stara i umorna evropska radna snaga](#)“, čiji je domaćin bio član Evropskog parlamenta Juozas Olekas, a u organizaciji Evropskog instituta za zdravlje i održivi razvoj (EIHSD) i Fondacije za evropske progresivne studije (FEPS).

Korin je istakla „cenu neaktivnosti“. „Zdravstveni stručnjaci i zdravstveni radnici već decenijama predviđaju nedostatak zdravstvene radne snage. Zdravstveni ekonomisti su dovoljno često isticali da zdravstveni sektor i zdravstveno tržište rada nisu tržišta u tradicionalnom smislu te reči. I sada vidimo cenu nečinjenja. U protekloj deceniji, Rumunija, Estonija, Slovačka i Mađarska su videle odlazak toliko lekara da bi oni činili do 20-25% njihove trenutne **zdravstvene radne snage**¹. Toliko ljudi ostavljamo za sobom. Ne uspevamo da ispunimo obećanje koje smo dali državama članicama i ljudima u državama članicama da ćemo u Evropskoj uniji napredovati zajedno, u solidarnosti. A rizik je da će ljudi koji su zaostali okrenuti leđa Evropi i evropskim institucijama“, rekla je ona tokom svog izlaganja na konferenciji. Ona je naglasila potrebu da se [promeni narativ](#): kriza zdravstvene radne snage nije isključivo nacionalno pitanje, već zajedničko, evropsko pitanje i briga. Inspirativnu završnu reč dao je dr Vitenis Andriukaitis, bivši evropski komesar za zdravlje.

Korin Hinlopy izjavila je da bi Evropska unija trebalo da podrži svoje države članice u rešavanju nedostatka zdravstvene radne snage u zemlji.

Razmena ideja i pronalaženje saveznika sa Zdravstvenom mrežom Jugoistočne Evrope (SEEHN)

The [Zdravstvena mreža Jugoistočne Evrope \(SEEHN\)](#) je ključni akter u našem projektu, pošto 3 od 5 projektnih zemalja pripadaju ovom regionu: Republika Moldavija, Republika Srbija i Rumunija.

¹ Ovi brojevi se mogu izvesti iz podataka OECD-a.

Razmena znanja stečenog tokom projekta je važna kako bismo osigurali da doprinesemo postavljanju pitanja rešavanje medicinskih pustinja u regionu Jugoistočne Evrope.

Naš prvi angažman sa SEEHN bio je u decembru 2021. godine, tokom 44. plenarnog sastanka, sa nekoliko kreatora politike i zainteresovanih strana iz regiona. To je bila naša prva prilika da pokažemo rezultate istraživanja na ovu temu određenim zainteresovanim stranama i saveznicima.

Od 16. do 17. marta 2023. godine, AHEAD i SEEHN okupili su se na [dvodnevnom okruglom stolu u Tirani \(Albanija\)](#). Prisustvujući lično, predstavnik AHEAD Sergiu Otgon (ekspert za ljudske resurse za zdravstvo, Nacionalna agencija za javno zdravlje, Republika Moldavija) je predstavnicima SEEHN predstavio nalaze našeg projekta, alat za dijagnostiku medicinskih pustinja i metodologiju izgradnje konsenzusa.

Okrugli sto je bio odlična prilika da podelimo dodatnu vrednost AHEAD i rezultate koje smo postigli tokom poslednje dve godine, kao i da podstaknemo buduću saradnju.

Predstavnik AHEAD Sergiu Otgon (ljudski resursi za zdravstvene stručnjake, Nacionalna agencija za javno zdravlje, Republika Moldavija) i SEEHN na okruglom stolu u Tirani, Albanija, u martu 2023.

Razmena znanja

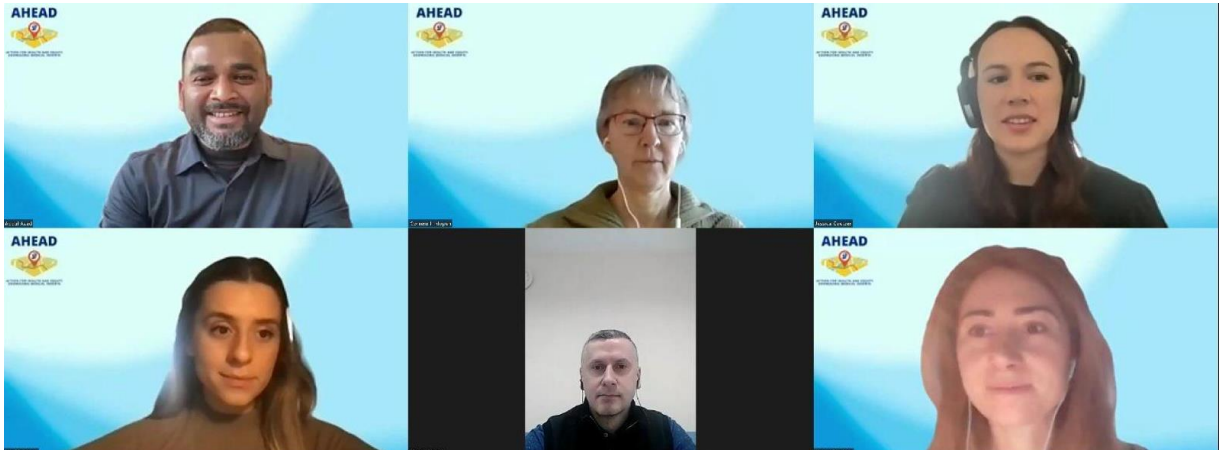
AHEAD vebinari

Povezivanje sa našim ciljnim grupama (npr. kreatori politike, zdravstveni stručnjaci i akademici), deljenje našeg znanja i širenje rezultata našeg rada predstavljaju važan deo naših projektnih i komunikacionih aktivnosti. Tokom projekta, organizovali smo pet vebinara da uradimo upravo to. Po vebinaru smo imali u proseku 30 eksternih učesnika. Korišćenjem onlajn alata (npr. Mentimeter ili Slido) tokom vebinara, takođe smo morali da stupimo u interakciju sa temom vebinara i izazovemo interesovanje publike za temu. Naše vebinare objavljujemo na [YouTube kanalu](#) vodeće partnerske organizacije AHEAD Wemos.

Našu seriju vebinara započeli smo prvim vebinarom [‘Šta su medicinske pustinje i kako ih pronalazimo?’](#) (16. septembra 2022.), tokom kojeg smo pokazali različite manifestacije („lica“) medicinskih pustinja u Italiji, Moldaviji, Holandiji, Rumuniji i Srbiji, i podelili ključne nalaze izveštaja naše zemlje o medicinskim pustinjama u ovim zemljama. Naša glavna govornica Katarina Ptak-Bufkens iz Generalnog direktorata za zdravlje i bezbednost hrane (Evropska komisija) održala je ubedljiv uvodni govor o potrebi da se medicinski problemi rešavaju uz koordinisan odgovor i saradnju između aktera iz različitih sektora. Pored toga, sami finansijski podsticaji možda neće biti odlučujući faktor da lekari ili medicinske sestre rade i žive na određenoj lokaciji. Drugi faktori mogu biti još važniji, npr. uslovi života, blizina članova

porodice i mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja za ove članove porodice. Zbog toga je ključna kritičnija evaluacija politika EU i zašto je važan projekat AHEAD, rekla je ona.

Tokom našeg drugog vebinara '[Rešavanje i prevencija medicinskih pustinja pomoću Dijagnostičkog alata za medicinske pustinje](#)' (21. novembar 2022.) zaronili smo u naš Dijagnostički alat za medicinske pustinje, objašnjavajući kako kreatori politike, istraživači i druge zainteresovane strane mogu da koriste za identifikaciju, rešavanje i prevenciju medicinskih pustinja.

Snimak ekrana našeg vebinara na temu „Izgradnja konsenzusa za saradnju u borbi protiv medicinskih pustinja“ (27. januar 2023.) sa AHEAD partnerima i gostujućom govornicom Džesikom Ketzer (VU Athena Institute).

Naš treći webinar '[Izgradnja participativnog konsenzusa za saradnju u borbi protiv medicinskih pustinja](#)' (27. januar 2023.) fokusirao se na to kako naša metodologija za izgradnju konsenzusa može doprineti uspešnoj saradnji na razvoju opcija politike za rešavanje medicinskih pustinja, objasnila je gostujući govornik Džesika Ketzer, doktorski kandidat za inkluzivnu zdravstvenu zaštitu (VU Athena Institute, Holandija). Ona je naglasila da ne postoje 'instant popravke' za medicinske pustinje i da nijedan vladin organ ne može sam da reši medicinski problem; uključivanje više zainteresovanih strana u donošenje odluka je ključno.

Snimak ekrana našeg vebinara na temu „Koje su opcije politike za efikasno rešavanje medicinskih pustinja?“ (16. mart 2023.), sa našim AHEAD partnerima i glavnim govornicom Katarinom Ptak-Bufkens (Generalni direktorat za zdravlje i bezbednost hrane, Evropska komisija).

Tokom našeg četvrtog vebinara '[Koje su opcije politike za efikasno rešavanje medicinskih pustinja?](#)' (16. marta 2023.) razgovarali smo o opcijama politike koje su timovi naših zemalja okupili tokom

participativnih radionica za izgradnju konsenzusa sa zainteresovanim stranama u Italiji, Moldaviji, Holandiji, Rumuniji i Srbiji. Bili smo srećni što nam se ponovo pridružila glavna govornica Katarina Ptak-Bufkens (Generalni direktorat za zdravlje i bezbednost hrane, Evropska komisija). Ona je istakla važnost kontekstualizacije političkih rešenja specifičnih za državu, jer ne postoji jedno rešenje za sve, s obzirom na razlike između zemalja. „Trebalo bi da bolje merimo i bolje razumemo medicinske pustinje, uključimo prave zainteresovane strane u politike rešenja, oblikujemo i podržavamo našu zdravstvenu radnu snagu i procenimo politike rešenja“, rekla je ona.

Snimak ekrana našeg vebinara na temu „Postavljanje pitanja o medicinskim pustinjama u Evropi: poziv na akciju“ (24. maj 2023.) sa panelistima dr Branko M. Vujkovićem. (izvršni direktor Instituta za javno zdravlje Šabac, Srbija) i dr Mira Jovanovski Dašić (direktorka Sekretarijata Zdravstvene mreže Jugoistočne Evrope (SEEHN)).

Na našem petom i završnom vebinaru „Postavljanje pitanja medicinskih pustinja u Evropi: poziv na akciju“ (25. maja 2023.), razgovarali smo o konkretnim putevima napred – na osnovu diskusija na našem događaju dijaloga o politikama u Evropskom parlamentu u aprilu – sa našim panelistima dr Branko M. Vujkovićem, (izvršni direktor Instituta za javno zdravlje Šabac, Srbija) i dr Mira Jovanovski Dašić (direktorka Sekretarijata Zdravstvene mreže Jugoistočne Evrope ([SEEHN](#))). Bio je to zanimljiv vebinar sa mnogo pitanja i komentara publike. Dr Branko M. Vujković je naglasio da je postavljanje pitanja medicinskih pustinja u zemljama evropskog regiona stvar konteksta: pozvao je zainteresovane strane da deluju zajedno i analiziraju kontekste različitih zemalja kako bi načinili ključne promene u politici. Dr Mira Jovanovski Dašić je istakla da u narednom periodu, pre nego što se steknu politička volja i budžet za preporuke predložene u našem Pozivu na akciju – treba ulagati u povećanje zdravstvene pismenosti i promociju zdravlja i prevenciju bolesti kod stanovništva. Takođe je pohvalila da su alati AHEAD zajednički razvijeni sa organizacijama u tri zemlje SEEHN (tj. Republika Moldavija, Rumunija i Srbija), i navela da bi bilo korisno proširiti projekat i implementaciju AHEAD alata na druge SEEHN članovi takođe.

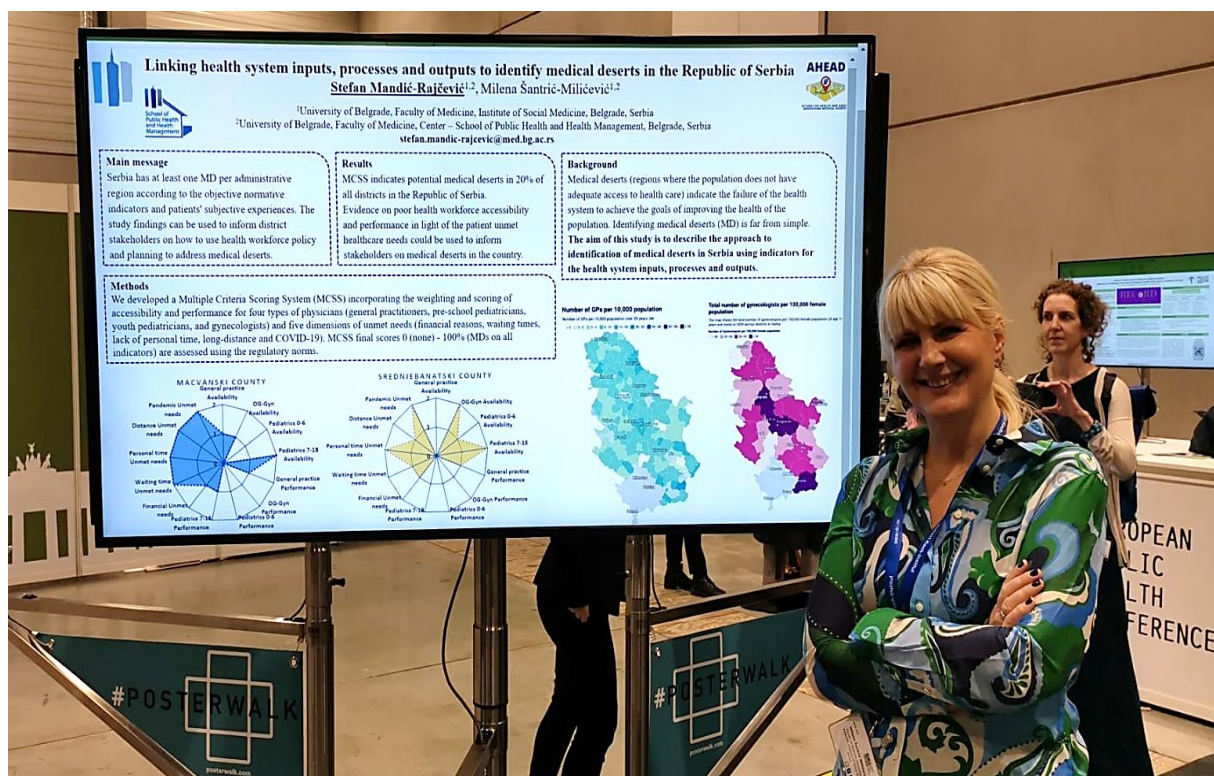
Pored toga, AHEAD se bavio razmenom znanja o medicinskim pustinjama i nalazima iz projekata. Pored redovnih vebinara, biltena i članaka, održano je nekoliko događaja kojima se prisustvovalo i onlajn i lično.

Rasprava o identifikaciji medicinskih pustinja na konferenciji OASES

[OASES konferencija](#), 10. decembra 2021 godine otpočela je govorima Džejmisa Bjukana (SZO), Katarine Ptak-Bufkens (Evropska komisija), Marijus Jonuta Ungureanua (Univerzitet Boljai, Rumunija) i Sergij Otgona (Nacionalna agencija za javno zdravlje, Moldavija). Tokom nekoliko zajedničkih sesija, Korin Hinlopen (vođa projekta AHEAD), Veronik Lukas-Gabrijevi (Institut za istraživanje i informacije u zdravstvenoj ekonomiji) i Ronald Batenburg (projekat ROUTE-HVF) ušli su u detalje indikatora koji se koriste za identifikaciju i merenje medicinskih pustinja. Događaj je imao preko 60 učesnika, uključujući istraživače, zdravstvene radnike i kreatore politike.

Predstavljanje naših istraživanja na 15. Evropskoj konferenciji o javnom zdravlju u Berlinu

Od 9. do 12. novembra 2022. godine Milena Šantrić Milićević i Stefan Mandić-Rajčević (povezani sa našom partnerskom organizacijom AHEAD Centar za edukaciju medija u Srbiji) su predstavili naše istraživanje i dijagnostički alat za medicinske pustinje na [15. evropskoj konferenciji za javno zdravlje 2022.](#) „Jačanje zdravstvenih sistema: Poboljšanje zdravlja stanovništva i priprema za neočekivano“ u Berlinu, Nemačka, koju je suorganizovalo Evropsko udruženje za javno zdravlje (EUPHA). Milena Šantrić Milićević i Stefan Mandić-Rajčević su takođe napisali dva članka za European Journal of Public Health: „[Tržište rada zdravstvenih radnika pre i tokom pandemije Kovid-19: Kapacitet zdravstvenog sektora Srbije](#)“ i „[Povezivanje ulaza, procesa i izlaza zdravstvenog sistema, radi identifikacije medicinskih pustinja u Srbiji.](#)“

Predstavnica AHEAD Milena Šantrić Milićević (stručnjak za zdravstvenu radnu snagu na Univerzitetu u Beogradu i povezana sa našom srpskom AHEAD partnerskom organizacijom Centrom za edukaciju medija) predstavlja svoj apstrakt o AHEAD na 15. Evropskoj konferenciji o javnom zdravlju 2022. godine, održanoj 9.-12. novembra 2022. u Berlinu, Nemačka.

Predstavljanje našeg projekta na skupu COPASAH-Evropa u Beogradu

15. decembra 2022. godine, predstavnici AHEAD Milena Šantrić Milićević i Miomir Rajčević (predsednik Centra za medijsko obrazovanje) pozvani su da predstave naš projekat na sastanku [Praktičara o odgovornosti i društvenom delovanju u zdravstvu](#) (COPASAH-Evropa) u Beogradu, Srbija. Cilj sastanka

je bio da se finaliziraju nacrti izveštaja iz sprovedenog naknadnih istraživanja iz dostupnih materijala o indikatorima i podacima u vezi sa pristupom uslugama primarne zdravstvene zaštite za ugrožene/marginalizovane grupe u Severnoj Makedoniji i Srbiji.

Predstavnici AHEAD Milena Šantrić Milićević i Miomir Rajčević (predsednik Centra za medijsko obrazovanje) na sastanku COPASAH-Evropa u decembru 2022. u Beogradu, Srbija.

Deljenje naših nalaza o identifikaciji medicinskih pustinja na konferenciji Evropskog udruženja za zdravstveni menadžment (EHMA)

Od 15. do 17. juna 2022., AHEAD je prisustvovao godišnjoj konferenciji Evropskog udruženja za zdravstveni menadžment (EHMA) u Briselu. Pod nazivom „Od ljudi do sistema: liderstvo za održivu budućnost“, konferencija je bila fokusirana na istraživanje izazova i rešenja za stvaranje održivih zdravstvenih sistema i načina na koje zdravstveni menadžeri mogu da vode ka njima. 17. juna, [Mirela Mustata](#) (iz naše partnerske organizacije AHEAD CHPS) predstavila je naše nalaze iz literature o identifikaciji medicinskih pustinja u Evropi tokom zanimljive apstraktne sesije. Takođe smo bili srećni što smo konačno sreli nekoliko kolega sa kojima smo prethodnih meseci imali samo onlajn interakcije. Povratak nekoj ličnoj normalnosti je pozitivan korak ka uspešnoj saradnji i planiranju održivosti naših projekata.

You Retweeted

CorinneHinlopen
@CorinneHinlopen

Great presentation by our Romanian colleague Mirela Mustata from @CpssRomania about the research and working definition of 'medical deserts' in @AHEAD_EUProject, and its different manifestations. #EHMA2022. Follow us to find out more!

Aysel Rahimli, MPH @AyselRahimli4 · Jun 17, 2022

@CpssRomania Mirela presenting now! #EHMA2022

[Show this thread](#)

12:22 PM · Jun 17, 2022

4 Retweets 9 Likes

Predstavnica AHEAD Mirela Mustata (iz naše partnerske organizacije CHPS) predstavlja naše nalaze iz literature o identifikaciji medicinskih pustinja na EHMA konferenciji 2022.

Razmena znanja sa Evropskim klasterom projekata o zdravstvenoj radnoj snazi

AHEAD, kao jedan od 5 projekata co-funded by the European Commission's grant under the Third Health Programme, bio je aktivno uključen u uspostavljenom Evropskom klasteru projekata zdravstvene radne snage kako bi uneo sinergiju, sarađivao i delio zajedničke nalaze. Da bi se postigao ovaj cilj, organizovani onlajn događaji. Prvo je 20. septembra 2021. godine organizovan [vebinar za pokretanje Klastera](#), gde su AHEAD, METEOR, OASES, TaSHI i ROUTE-HWF predstavili svoje projekte o politici zadržavanja zdravstvenih radnika, ublažavanju medicinskih pustinja i prebacivanju zadataka. Ovo je uključivalo govornike dr Andrzej Risa (direktor zdravstvenih sistema, medicinskih proizvoda i inovacija, DG SANTE u Evropskoj komisiji) i Mikloš Szocsku (direktor Centra za obuku u upravljanju zdravstvenim uslugama na Univerzitetu Semelweis). Oni su istakli važnost ulaganja u zdravstvenu radnu snagu i zdravstvene sisteme, posebno u svetlu pandemije Kovid-19. Da bi se prikazali prvi rezultati projekata, 29. marta 2022. organizovan je webinar pod nazivom „Borba protiv nejednakosti pristupa zdravstvu poboljšanjem politike zadržavanja zdravstvenih radnika i prebacivanjem zadataka“.

Prvi sastanak licem u lice projekata Evropskog klastera projekata zdravstvene radne snage u januaru 2023. u kancelariji Nivel u Utrehtu, Holandija. Uključivao je predstavnike AHEAD, METEOR, OASES, TaSHI, ROUTE-HVF i Evropske komisije.

Prisustvo medija

Pored događaja i vebinara, AHEAD je bio aktivno zastupljen i u medijima.

Italijanski mediji

Na primer, projekat AHEAD se intenzivno pojavljivao u italijanskim člancima i medijima – preko 50 publikacija – kao što je prikazano na [ovoj strani](#) naše italijanske partnerske organizacije Cittadinanzattiva. Pored toga, potpredsednik strukovnog udruženja hirurga i stomatologa provincije Rim (najveće u Italiji) – OMCEO – takođe je pomenuo AHEAD u [ovom članku](#) na italijanskom sajtu Studio93.

Cittadinanza attiva in campo per la sanità in aree interne

L'ASSISTENZA

Vincenzo Corniello

Cittadinanzattiva-Matese, unica in Campania, e Cittadinanzattiva Avola/Noto, sole in Italia, sono state scelte da Cittadinanzattiva nazionale, per partecipare al Progetto Europeo «Action for

Health and Equity: Addressing Medical Deserts» (Ahead), che mira a ridurre le disuguaglianze di salute affrontando la sfida dei cosiddetti «deserti medici» in Europa. Assieme a Moldavia, Paesi Bassi, Romania e Serbia.

L'obiettivo è quello di ottenere un migliore accesso ai servizi sanitari, soprattutto nelle aree più carenti, e un approccio più

Isečak iz [Italijanskih novina Il Mattino](#), koje su objavile članak o AHEAD.

Srpski mediji

Pored toga, pomenuti smo i u članku o medicinskim pustinjama na [Srpskoj verziji BBC](#). Štaviše, predstavnica AHEAD Milena Šantrić Milićević sa Univerziteta u Beogradu i povezana sa partnerskom organizacijom AHEAD MEC, opširno je citirana u srpskom listu [Danas u članku](#) iz marta 2023. godine o nejednakostima u pristupu zdravstvenoj zaštiti, kao posledici medicinske dezertifikacije. Zajedno sa njenim kolegom i predstavnikom AHEAD Stefan Mandić-Rajčevićem, citirani su i u [ovom članku](#) o medicinskim pustinjama istih novina.

Rumunski mediji

U Rumuniji je projekat AHEAD kroz svoje aktivnosti bio široko prisutan u medijima. Politički dijalozi i tema pristupa medicinskim uslugama i medicinskog dezertifikacije bili su predmet 8 medijskih izveštaja, kao što je [ovaj članak](#) na veb stranici lokalnih onlajn medija Buna Ziua Brašov. Pored toga, rumunska poslanica Kristina Večerdi je na svojoj javnoj [Facebook strani](#) spomenula termin „medicinska dezertifikacija“ i podelila opcije politike o kojima se razgovaralo na našim sastancima.

Moldavski mediji

Fenomen medicinskih pustinja bio je u velikoj meri nepoznat u Republici Moldaviji pre [pokretanja projektnih aktivnosti](#) 2021. godine. Koristeći izgradnju konsenzusa na lokalnom nivou i dijaloge o politici na nacionalnom nivou kao platformu, problem medicinske dezertifikacije je stavljen na sto i u priličnoj meri priznat od strane [centralnih vlasti](#) i [političkih aktera](#).

Holandski mediji

Dok problem medicinskih pustinja i pitanja pristupa zdravstvu dobijaju pažnju u holandskim medijima, kao i na društvenom nivou, AHEAD nije objavljen ni u jednom holandskom medijima.

Zahvalnica našim saveznicima i svima koji su nas podržali

Kao partneri projekta AHEAD, intenzivno smo sarađivali sa istomišljenicima i stručnjacima dve godine tokom kojih se projekat odvijao. Izuzetno smo zahvalni na stručnosti, posvećenosti, podršci i savetima koje su nam pružili. Projekat AHEAD ne bi mogao postati ono što je na kraju postao bez vašeg vođenja.

- Klaster projekata o zdravstvenoj radnoj snazi
- Naš savetodavni odbor:
Diderik Arendonk ([EFPC](#)), Matijas Vismar ([European Observatory](#) za zdravstvene sisteme i politiku), Karolin Kostongs ([EuroHealthNet](#)), Anet Rusanov i Džordž Valiotis ([EHMA](#)), Mira Dašić ([SEEHN](#)), i Džim Buhan (nezavisni stručnjak, UK).
- Svetska zdravstvena organizacija – Regionalna kancelarija za Evropu

**Co-funded by the
Health Programme
of the Europe Union**